

Yttrande

Datum
2019-10-08

Dnr
3027-19
Ert Dnr
M2018/00742/Me

Mottagare
m.remissvar@regeringskansliet.se

Handläggare
Niklas Edvinsson
Enheten för tillsynsvägledning och miljöbalksprövning
niklas.edvinsson@havochvatten.se

Direkt
010-698 61 89

Yttrande över byte av bankantsdränering vid Karlsborgs flygplats

Regeringskansliet har begärt att Havs- och vattenmyndigheten ska yttra sig över arbeten med att byta ut bankantsdränering vid Karlsborgs flygplats, Karlsborgs kommun. Myndigheten lämnar här följande yttrande.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten anser att det inte är lämpligt att belasta närliggande recipient Bottensjön, med vatten innehållande PFOS och PFAS, genom att avleda länsvatten till befintligt dagvattensystem. Länsvatten/länshållningsvatten bör inte heller återinfiltreras på angränsande ytor. Vattnet bör omhändertas på annat sätt.

Beskrivning av ärendet

Fortifikationsverket inkom med anmälan om utbyte av bankantsdränering vid Karlsborgs flygplats till Försvarsinspektören för hälsa och miljö den 24 juli 2018. Syftet med arbetet är att förbättra förutsättningarna för att avleda ytvatten från rullbanan. Totalt kommer ca 5 km bankantsdränering att bytas ut (ca 2, 3 km på vardera sidan om rullbanan). Vid provtagning av jord, grundvatten och dagvatten har man påträffat förhöjda halter av PFOS och PFAS11 i grundvatten och dagvatten. I nuläget är rullbanan avstängd på grund av att beläggningen dömts ut.

Motivering

Tidigare utredningar och undersökningar har påvisat att det förekommer förhöjda halter av PFOS och PFAS11 inom Karlsborgs flygplats. Provtagning av jord och vatten (grundvatten, ytvatten samt dagvatten) visar att PFOS och PFAS11 huvudsakligen förekommer i vatten. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att den för myndigheten avgörande sakfrågan i detta ärende är hanteringen av länsvatten vid de planerade arbetena rörande utbyte av bankantsdräneringen. Havs- och vattenmyndigheten yttrar sig inte kring behovet av försiktighetsmått när dräneringen är i drift.

Fortifikationsverket redovisar i sin anmälan att länsvatten ska återinfiltreras om det är möjligt och i annat fall avledas till befintligt

dagvattensystem. Utifrån det material som förekommer i ärendet bedömer Havs- och vattenmyndigheten att det kan förekomma PFOS/PFAS i länsvattnet som gör det olämpligt att det avleds till dagvattensystem. Avledning av länsvatten via dagvattensystemet skulle kunna bidra till en ökad belastning på recipienten då de högsta halterna av PFOS och PFAS₁₁ finns i dagvattensystemet.

Havs- och vattenmyndigheten kan inte avgöra hur strömningar i dagvattensystemet ser ut utifrån remissunderlaget vilket innebär att det antas att länsvatten som avleds till dagvattensystemet kommer att blandas med övrigt dagvatten som har provtagits inom tidigare undersökningar. Resultat från provtagningar visar att de högsta halterna av PFOS och PFAS₁₁ (460 och 1000 ng/l) återfinns i dagvattensystemet. Dagvatten från Karlsborgs flygplats pumpas idag till Kärnebäcken som sedan avvattnas till Bottensjön som i sin tur mynnar i Vättern. Bottensjön är en vattenförekomst som också ingår i Vätterns vattenskyddsområde. Bottensjön uppnår ej god kemisk status vilket bland annat bedöms bero på halterna av PFOS i vatten och biota¹. Det finns även provtagningar som visar på att halten PFAS₁₁ är förhöjd vid Kärnebäckens utlopp till Bottensjön, 531 ng/l². PFAS är en ämnesgrupp där många ämnen innehar persistenta och bioackumulerande egenskaper och där flertal ämnen har dokumenterad toxiska egenskaper.

Huvudfrågan i förevarande ärende är vilka försiktighetsmått som krävs för att inte skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön ska riskera att uppkomma på grund av de planerade åtgärderna. Utifrån vad som finns beskrivet i VISS bedömer Havs- och vattenmyndigheten att vattenförekomsten Bottensjön inte tål ytterligare tillskott av PFOS. Eftersom Bottensjön även ingår i ett vattenskyddsområde finns det särskild anledning att, så långt som möjligt, tillse att varken PFAS₁₁ eller PFOS tillförs denna vattenförekomst. Havs- och vattenmyndigheten anser att det med stöd av 2 kap. 3 § miljöbalken finns skäl att kräva ytterligare försiktighetsmått för att säkerställa att de planerade arbetena med bankantsdränering inte riskerar en belastning på vattenförekomsten av dessa ämnen. Uppgifter i remissunderlaget tyder på att det är små mängder länsvatten som eventuellt behöver omhändertas. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det finns andra tillgängliga alternativ till omhändertagande av länsvatten för denna typ av anläggningsarbeten som möjliggör att direkt belastning på vattenförekomsten kan undvikas. Exempelvis kan länsvattnet samlas upp för att omhändertas hos godkänd mottagare.

¹ <https://viss.lansstyrelsen.se/waters.aspx?waterMSCD=WA60654236>

² MTU avseende PFAS, Karlsborgs flygplats. Niras, 2015.

https://viss.lansstyrelsen.se/ReferenceLibrary/54143/150303_Rapport%20Karlsborg.pdf

Beslut om detta yttrande har fattats av tjänsteförättande generaldirektören Maria Hellsten efter föredragning av utredaren Niklas Edvinsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschefen Mats Svensson, enhetscheferna Ann Lundström och Sara Grahn samt verksjuristen Ann Lundahl medverkat.

Maria Hellsten

Niklas Edvinsson

Kopia till:

m.miljoprovningsenheten@regeringskansliet.se